

Ochrana dravcov na Slovensku, Kuklovská 5, 841 04 Bratislava, www.dravce.sk

Hniezdenie končí, začala jesenná migrácia vtáctva

Tlačová správa

Bratislava, 24. augusta 2017

Potomstvo niektorých vtáčích druhov sa ešte len učí lietať po tom, ako nedávno vyletelo z hniezda, zatiaľ čo iné sa už krátko po osamostatnení vydávajú na dlhú, náročnú cestu za teplom. Pre ornitológov tak po konci hniezdnej sezóny začína nesmierne zaujímavá časť roka. Vzácné druhy v nezvyčajne vysokých počtoch, výnimočné pozorovania, nové lokality, to všetko so sebou prináša fenomén migrácie vtáctva, ktorej jesenná etapa práve začína.

„Najznámejšie migračné trasy na Slovensku sú údolia väčších riek, Východoslovenská nížina, niektoré horské sedlá a priesmyky. Najdlhšiu vzdialenosť prekonáva na svojej ceste skupina tzv. subsaharských migrantov – dáždovníkov, lastovičiek, bocianov, ale aj dravcov, napríklad orol krikľavý a sokol lastovičiar. Jesenná migrácia trvá dlhšie ako jarná – vtáky sa už nemusia ponáhľať na hniezdiská, nie sú poháňané hormónmi. Táto cesta je najviac riskantná pre mladé, tohoročné vtáky. Počas migrácie ich zahynie najviac. Na tiahnuce vtáctvo striehne veľa nástrah. Ide o prirodzené faktory (nepriazeň počasia, vyčerpanosť, nedostatok potravy, predátori, choroby), bariéry v podobe drôtov a turbín, ale tiež barbarské usmrčovanie pre obchod či zábavu v krajinách ako Sýria, Libanon, Cyprus, Egypt. Na cestu sa vtáky pripravujú – mení sa im operenie, tvoria si tukové zásoby,“ hovorí Roman Slobodník z Ochrany dravcov na Slovensku.

„Do veľkej miery vplývajú na úspešnosť migrácie ľudia. Rozhodujúcim faktorom je dostupnosť potravy a teda prítomnosť plôch ponúkajúcich rôzne druhy živočíchov a rastlín, ktorými sa vtáky živia. Je dôležité, aby sa polia hneď po žatve nezaorali a aby tak aspoň v septembri a októbri poskytli tieto plochy vtákovi dostatok potravy. Obľúbená je slnečnica, či strniská po obilninách, lucerna a ďatelina. Rovnako dôležitá je krajina bez bariér. Napríklad v rámci projektu LIFE Energia inštalujú energetické spoločnosti v oblasti najvýznamnejších migračných trás na východe a západe Slovenska prvky, vďaka ktorým si vtáctvo tieto prekážky všimne a nadletí ich bez úrazu. Sú to také smerovky na drôtoch, meniace smer letu operencov do bezpečia,“ informuje manažérka projektu LIFE Energia, Lucia Deutschová z Ochrany dravcov na Slovensku.

„Veľa druhov sa presúva v skupinách, na oblohe či na poliach môžu ľudia vidieť krdle bocianov, škorcov, lastovičiek, belorítok, aj včelárikov, popri väčších vodných tokoch už migrujú rybáre či čoríky. Včera sme prvýkrát tento rok počítali sokola červenonohého na nocoviskách. Aj oni už zahájili svoju migráciu, na odlet sa pripravuje tiež 41 mláďat z jediného známeho hniezdiska tohto vzácného druhu na Slovensku. Veríme, že sa k nám opäť o rok vrátia a budú hniezdiť, podobne ako sa tento rok do hniezdenia zapojili až štyri minulo-ročné mláďatká. Zistili sme to podľa krúžkov a naozaj nás to potešilo, spolu s rekordne vysokým počtom, až 16 hniezdných párov,“ uzatvára Roman Slobodník.

Doplňujúce informácie:

1. Ktoré druhy opúšťajú naše územie ako prvé a kedy začnú odlietať?

Medzi prvými odlietajúcimi druhmi nájdeme diaľkové migranty, ktoré naše územie opúšťajú veľmi nenápadne, prostredníctvom nočnej migrácie. Úplne prvým je muchárik bieločrý, ktorého odlet začína už v prvej dekáde júla. Hneď za ním sú to trsteniariky, najmä trsteniarik spevavý. Až po nich migrujú druhy, ktorých odlet alebo migrácia je oveľa nápadnejšia, napríklad bociany biele, či sídliská opúšťajúce dažďovníky.

2. Prečo práve tieto druhy?

Sú to druhy, ktorých zimovisko je položené niekoľko tisíc kilometrov od nášho územia a spravidla prelet naň im trvá pomerne dlho. Napríklad trsteniarik spevavý síce európskym kontinentom preletí za pár dní, ale následne zahájí trojmesačné putovanie na zimoviská v južnej Afrike. Počas tejto cesty potrebuje mnoho zastávok na doplnenie zásob. Migrácia je pre tieto druhy veľmi náročná.

3. Kam až letia?

Druh od druhu, niekedy pohlavie od pohlavia a dokonca niekedy jedinec od jedinca je to rôzne. V princípe jedince zo Slovenska využívajú 4 základné migračné trasy (JV cez Balkán, J cez Apeninský polostrov, JZ cez Pyrenejský polostrov a potom dva druhy – muchárik malý a červenák karmínový migrujú do Indie). Napríklad samce glezgov migrujú inam ako samice, resp. na kratšie vzdialenosti. A potom sú druhy, ktoré využívajú aj dve či tri migračné trasy. Zo Slovenska napríklad odlietajú na rôzne zimoviská šašiniarik tenkozobý, či strnádka trstinová.

Rekordérom je brehár hrdzavý, ktorý prekonal 11 000 km za 8 dní bez prestávky z Aljašky na Nový Zéland. Močiarnica mekotavá preletela zo Švédska do strednej Afriky za 3 dni - 6800 km, teda jej priemerná rýchlosť letu bola 95 km/hod! Rybár dlhochvostý, ktorý hniezdi v Arktíde, zimuje v Antarktíde, vzdušnou čiarou prekonal 40 000 kilometrov. Pri použití geolokátorov sa ale zistilo, že nalietať 90 000 kilometrov... Za svoj život tak môže nalietať 2,5 milióna km! To je asi toľko ako trikrát na Mesiac a späť :-).

4. Na čo by pred cestou nemali zabudnúť? Ako ich na cestu pripravuje príroda?

Pred migráciou sa viacerým druhom obmieňa perie, pretože to „staré“ je po náročnom období hniezdenia už opotrebované a menej kvalitné. Okrem preperenia, teda výmeny operenia, ktoré je vnútorne nastavené pre každý druh, je to najmä tvorba tukových zásob. Operenie je predpokladom zvládnutia namáhavej migrácie, tukové zásoby sú potom vtáčim motorom. Tie si operence dopĺňajú rôznym spôsobom, penice a sláviky využívajú bohaté potravné zdroje vo forme bazových a svíbových plodov, sokol červenonohý, trsteniariky a lastovičky využívajú dostatok hmyzu v tomto období a bociany využívajú polia po žatvách či bránení.

5. Kedy sa k nám vrátia?

Návrat druhov prebieha podobne ako ich odlet veľmi pozvoľne. Kým prvé migranty sú u nás už koncom februára (cíbiky, škovránky), tak tie posledné prilietajú začiatkom júna (kolibkárík sivozelený, červenák, sokol červenonohý).

Viac o projekte LIFE11 NAT/HU/000926 Ochrana sokola červenonohého v Karpatskej kotline sa dozviete na webovej stránke www.falcoproject.eu, o projekte LIFE13 NAT/SK/001272 ENERGIA na www.lifeenergia.sk. Projekty sú podporené Európskou úniou v rámci programu LIFE a významnou mierou prispievajú k zlepšeniu podmienok kritériových druhov vtákov v územiach siete Natura 2000.

